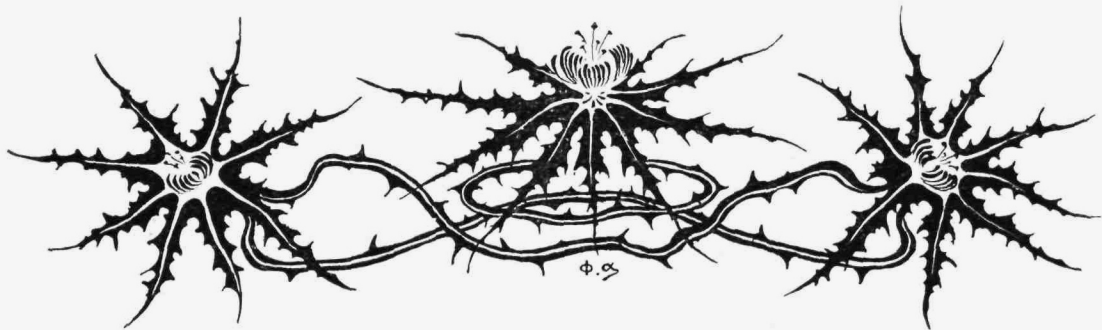

★ ΤΥΠΟΙ ΚΑΙ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ★

ΣΤΟ ΧΑΝΔΑΚΙ

ροιάθλιος,
ρακένδυτος και
νήσιος, ο έβδο-
μηκοντούτης έ-
παίτης είχεν έ-
ξαντληθῆ. Ἡ
πεινα και τὸ
κρύο συνεμάχη-
σαν και έθριάμ-

βευσαν ἐπὶ τοῦ ἀναιμικοῦ ἐκείνου σαρκίνον.

Και ἐξηπλώθη χάμω, κοντὰ σ' ἓνα χανδάκι
ἐνὸς δρόμου, ποῦ ἐπήγαινε πρὸς τὴν ἐξοχὴν.

Ἐπесе και ἐκεῖ ἔμεινεν. Ὁ ἄερας, σ' ἓνα
βιασικὸ πέρασμά του, τοῦ ἐπῆρε τὴν μισο-
σβυσμένη πνοή και ὁ ζητιάνος νεκρός, ἄκλαν-
σιος, μὲ γονυλωμένα μάτια μένει τεντωμένος ἐ
πάνω στὸ χῶμα. Ἐνας κοῦκος πανάρχαιος ποῦ
συμμάζεψε τὰ ἀκένιστα μαλλιά του είχε δραπε-
τεύσει κατὰ τὴν πιῶσιν του και οἱ δάκτυλοι τῶν
ποδιῶν του ξεείχαν ἀκάθαρτοι ἀπὸ τὰ σχισμένα
παπούτσια του.

Ὁ βορρηᾶς ὠργίαζεν ἐπάνω ὅτ' αὐτὰ μαλλιά
του και στὰ γένεια του· ἓνα κουρέλι ἐκνμάτιζε,
σὰν σῆμα κινδύνου, ὥς νὰ ἤθελε νὰ εἰδοποιήσῃ
τοὺς διαβάτας. Τὸ δισάκι του ἀδειανό, είχε
γύρη μαζωμένο δίπλα στὸ στομάχι του, τὸ τρι-
σαδεῖανό.

Δύο θυμοειδεῖς ἵπποι σύρουν μεγαλοπρε-
πῶς ἐν ἀμαξάκι, τὸ ὁποῖον μόλις ἀκούεται ἀπὸ
τὰ καουτσούκ, μὲ τὰ ὁποῖα ἔχουν περιενδυθῆ
οἱ τροχοί Ἀμαξηλάτης και ὑπηρέτης μὲ χρυ-
σοπαρόφους στολὰς στέκουν ἀκίνητοι, εὐθιγενεῖς,
ὥς δύο σιῆλαι ἄλλοτες. Μέσα, ἐν σισύραις ἐγκε-
κορδυλημένη, εἰς τρίχαπτα και ποδῆρη σκεπάσ-
ματα ἀναπαύεται μία χονδροκομμένη κυρία. Τὰ
χεῖλη της ἡλιθίως σφραγισμένα, τὰ μάτια της ὑ-
ψωμένα εἰς μίαν ἔπαρσιν πλουτοκρατικῇ. Ἐρ-
ρουπεν ἐν παγερὸν βλέμμα, παγερότερον τοῦ ἀνέ-
μου, και ἀντιπαρῆλθε. Ἐὰν εἰς τὴν θέσιν τοῦ

νεκροῦ ἔβλεπε κανένα κορμὸν δένδρον, τίς οἶδε!
ἴσως νὰ ἐπρόσεχε. . .

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν περνᾷ βιασικῇ
μὲν γυναικοῦλα τοῦ λαοῦ, μὲ τὸ κεφάλι της
σκεπασμένο μὲ ἓνα τρύπη σάλι. Κινδυνεύει νὰ
παρασυρθῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Μόλις ἀντικρύζει
τὸ πιῶμα, ἀναστέλλει τὸ βῆμα και μία λύπη
αὐλακώνει τὸ ρυτιδωμένο πρόσωπόν της και
τὰ ξηρά της χεῖλη ἀνοίγονται διὰ νὰ ψιθυρίσουν
μελαγχολικώτατα.

— Ἀχ ! τὸν κακόμοιρο !

Ἐρρουπεν ἐν παραιταμμένον βλέμμα λύπης
και ἔσπευσεν εἰς τὴν ἐργασίαν της.

Ἐνα παιδάκι ποῦ ἐγύριζεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον
μὲ τὴν σάκα του, ζωηρό, γελαστό, εἶδε και αὐτὸ
τὸν πεθαμένο και ἐστάθη πρὸ τοῦ θεάματος.
Ἐπηδοῦσεν, ἴσως διότι ἐκρύωνε, ἴσως διότι
εἶρε ἀφορμὴν νὰ χαζέψῃ περιειργάσθη τὸν νε-
κρὸν δεξιᾷ, ἀριστερᾷ, ἀπληστον ἐκ περιεργείας,
τὸν ξαναεἶδε και ἐφώνασε μὲ πρόσωπον τὸ ὁ
ποῖον προέδιδε κάποιον οἶκτον :

— Βρέ, τὸν φονκαρᾷ !

Ἐμεινε πολλὴν ὥραν, ἐπαναλαμβάνον τὴν
φρᾶσιν — τὸν μόνον ἀντάξιον ἐπικήδειον.

Ἐπειτα ἀπὸ πολλὴν ὥραν ἐμφανίζεται βρα-
δυπορῶν και ἓνας ἀστυφύλαξ, μὲ τὸν γλαῦ τοῦ
ἐπανωφορέου τοῦ ἀνασηκωμένου, μὲ τὸ πιλίκιον
βυθισμένο μέχρις ὧτων. Εἶδε και αὐτὸς τὸν
νεκρὸν και ἐθύμωσεν ὁ φρουρὸς τῆς τάξεως.
Μόλις ἠθλόκησε νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα, διὰ νὰ
ἐξακριβώσῃ ἂν ὁ ζητιάνος, ὁ ἐμπρός του φαρ-
δὺς πλατὺς ἐξηπλωμένος, ἦτο μεθυμένος ἢ
ἄρρωστος· δὲν ἐνόησε τίποτε και διὰ τοῦ πο-
δὸς ἠθέλησε νὰ ἐξακολογηθῇ τὴν ἔρευναν.
Τὸν ἐσκούντησεν εἰς τὰ πόδια, εἰς τὰ πλευρά.
Ὁ ζητιάνος ἀδρανῆς ἐταλαντεύετο. Ὁ ἀστι-
φύλαξ τότε συνωφρυνώθη και ἐβρυχήθη :

— Τὸ παληόσκυλο !

Εὐτυχῶς περνοῦσε ἓνα κάρρο ποῦ μόλις
πρὸ ὀλίγου είχε ξεφορτώσῃ χῶματα. Τὸ ἐστα-
μάτησεν ἀρριμανίως ὁ φρουρὸς τῆς τάξεως και

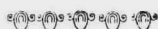
ἐκάλεσε τὸν καρραγωγέα νὰ φοριώσῃ εἰς τὸ κάρρο του τὸ πιῶμα.

Ὁ καρραγωγεὺς ἐστενοχωρήθη διὰ τὴν ἀπρόοπτον ἀγγραείαν, καὶ ἠθέλησε νὰ εἰπῇ. Ἄλλ' ἡ διαμαρτυρία του ἐπνίγη εἰς μίαν βλασφημίαν τοῦ ἀστυφύλακος. Ἡρπασε τότε τὸ πιῶμα ὁ καρραγωγεὺς ἀπὸ τὸ κεφάλι, ὁ φρουρὸς τῆς τάξεως σνγκατένευσε νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὑπεγείρων τὸν ἕνα πόδα τοῦ νεκροῦ καὶ τὸ κάρρο ἐξεκίνησεν.

Ἐτρίξε πένθιμα εἰς τὸν δρόμον του. Ἡ ῥόδες ἐστέναζαν, οἷονεὶ πρᾶλλονσαι τὴν νεκρικὴν πρᾶλμωδιον.

Καὶ προχωροῦσε τὸ κάρρο, συρόμενον βραδέως ὑπὸ ἐνὸς Ἀχαμνόντος. Ὁ φρουρὸς τῆς τάξεως ἀνησυχεῖ, διότι χάρις εἰς ἐκεῖνο τὸ «παληόσκυλο» ἀπεμακρύνετο ὁλονὲν ἀπὸ τοῦ στραρχεῖον του, τὸ γειτονικὸν μπακάλικον, ὁ δὲ καρραγωγεὺς εὐσπλαγχνικώτερος, ἐσκέπτετο ποῦ νὰ ἤξενερε τοῦλάχιστον νὰ κρατήσῃ ὀλίγον χῶμα, ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ εἶχε πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ κάρρο του. νὶ τὸ ρίξῃ τώρα ἐπάνω στὸ πιῶμα, τὸ ὁποῖον οὔτε αὐτὴν τὴν τύχην δὲν θὰ εἶχεν, ἀφοῦ ὁ νεκρὸς θὰ ἐρρίπτετο, ὅχι εἰς ἰάφον, ἀλλ' εἰς τὴν ἰράπεξαν τοῦ Ἀνατομείου...

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΕΝ ΤΗ

ΑΡΧΑΙΑΙ ΕΛΛΑΔΙ

Τὰ Μέγαρα ἔσχον τὴν κρήνην τοῦ Θεαγένους, ἡ Κόρινθος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐτι ἐκείνης ἀπέκτιτε τὴν κρήνην τῆς Πιρήνης ἣν ὁ Πίνδαρος ἔψαλεν. Ἐν Ἀθήναις ἐγείρεται ἡ κρήνη Καλλιρρόη, ὁ δὲ Πεισίστρατος διοχετεύσας κατὰ μῆκος τῆς Ἀκροπόλεως τὸ ἕκ τινος πτυχῆς τοῦ Ὑμητοῦ ἀναβλύζον ὕδωρ τῆς Καισαριανῆς ἔφερε τοῦτο ἐντὸς τοῦ δήμου τῆς Μελιτῆς. Αἱ κεῖναι αὐταὶ ἀπετέλουν μνημεῖα τιμῶντα τὴν πόλιν. Ὁ Πausanias ἀναφέρει πού: «Εἴκοσι στάδια διαχωρίζουσι τὴν Χαιρώνειαν ἀπὸ τῆς Πανόπης πόλεως τῶν Φωκιάων, ἐὰν δύναται νὰ κληθῇ πόλις εἰς συναικισμός, ἔνθα ἐλλείπουσιν οἰκοδομὴ διὰ τὰς συνελεύσεις τῶν ἀρχόντων, γυμνάσιον, θέατρον, ἀγορὰ καὶ κρήνη ἣς τὸ ὕδωρ ἄνωθεν μετωχευθή». Ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ ἀρχαίου περιηγητοῦ παρέχει τὸ μέτρον τῆς σημασίας διὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἐν τῇ οἰκοδομικῇ καὶ τῇ ἐξωραϊστικῇ.

Ἡ τῆς τότε Ἑλλάδος ἀδιάπτωτος ἐξωραϊστικὴ τῶν ἄστεων τάσις ἐκδηλοῦται πρωτίστως διὰ τῆς γλυπτικῆς. Πάντα τὰ κοσμοῦντα τὰς πόλεις μνημεῖα, ἰδίᾳ οἱ ναοὶ συναγείρουσιν οὕτως εἰπεῖν ἐντὸς τῶν ἱερῶν των χώρων ἀλλεπάλληλον πληθὺν ἀνδριάντων. Ἡ φαντασία τῶν λαῶν εἶναι ἥδη ὑπέρπλεως παραδόσεων θεῶν καὶ ἡρώων, ὧν μνημονεύει ἡ ὁμηρικὴ ποίησις καὶ αἱ παραδόσεις αὐταὶ ἀποτυπώμεναι ἐπὶ τῆς πλαστικῆς τέχνης ἀναζωπυροῦνται καὶ ἐπὶ τὸ ὕλικόν τερρον ἐκπρὸςτωποῦνται. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη εἶχον ἀκου-

σθῆ ἀπὸ τριῶν ἡδὴ αἰώνων, ὁπότεν ἡ γλυπτικὴ δεσπόζουσα τέλεον τῆς ὕλης ἐξωτερικεύει τὰ ἐν τῇ ποιήσῃ τοῦ Ἰωνος αἰοῦδου ἐγκρυπτόμενα ἄρτια συναισθηήματα. Ἐὰν ἐπέζων τῶν αἰώνων ἀφροώτερα τὰ ἔργα, ἡ ἐξιστόρησις τῶν πλαστικῶν ἐν ἐκάστη πύλει ἐκείνων ἀποπειρῶν, ὁ καθορισμὸς τῆς ἀρχικῆς συμβολῆς ἐκάστης ἐν τῇ κοινῇ τεχνικῇ προόδῳ, ἡ διέταξις τῶν ρυθμῶν καὶ ἡ ταξινόμησις τῶν σχολῶν, πάντα ταῦτα θὰ διεξήγοντο εὐχερέστερον, ἀλλὰ τὰ σχετικὰ μνημεῖα ἐλλείπουσιν ἐν πολλοῖς, ὁ δὲ φιλόστοργος Γαλάτης ἀποπειρᾶται τὴν διαχάραξιν μεγάλων διαίρεσεων καὶ ἀφιστοῖ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων κεφάλαια εἰς τοὺς Ἰωνας, τοὺς Δωριεῖς καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰς ἣν ἐνσταλάζεται ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ἀποκρυσταλλουμένη ἡ τελειότης πασῶν ἐκείνων τῶν ἀποπειρῶν.

Ἡ ἐποποιία ἐνασμενίζεται παρέχουσα εἰς τοὺς Ἑλλήνας τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἀναστρέφεσθαι μετὰ θεῶν καὶ ἡρώων, φυσικῶς δὲ πρὸς τούτους πρῶτους ἀτενίζει ἡ γλυπτικὴ. Ἐν τοῖς ναοῖς λειπὼν δεσπόζει πασῶν ἡ ἐκ μαρμάρων προτομὴ τοῦ πελοπόλεως θεοῦ καὶ δι' αὐτῆς ἀναπαριστῶνται αἱ διάφοροι ἐκφάνσεις ὑφ' ἃς ἐνεφανίσθησαν ἑκάστου πρὸ τῶν θνητῶν. Ἡ γλυπτικὴ εἶναι ἡ χαράσσουσα τὴν ἱστορίαν ἐκάστου καὶ ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπιιδώκουσα τὴν παρὰ πλεῖστον τῶν θεῶν ἐγκαθιδρύσιν ἱερῶν καὶ ἱερειῶν, ἐνασμενίζομένη εἰς ἀποτύπωσιν τῶν προτομῶν τῶν παρ' ἐκείνοις λειτουργοῦντων. Ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ γλύφανον τοῦ καλλιτέχνητος δὲν ἀμείβεται διὰ τῆς ἀναλόγου ἀποδόσεως τοῦ σκοποῦμένου, ἀλλ' ἡ περίεργος καὶ ἐνδελεχὴς αὐτοῦ μέριμνα ἐν τέλει θριαμβεῖ κατὰ τῆς πρώτης ἀδεξιότητος καὶ προσδίδονται εἰς τὸ ἔργον αἱ σπάνιαι χάριτες τοῦ σφρίγους καὶ τῆς ἐξεζητημένης ἀποδόσεως τοῦ πρωτοτύπου. Ἡ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὕτη γλυπτικὴ διάπλσις τυγχάνει ἐπακρολούθημα τοῦ συνεχοῦς θεάματος τῶν φυσικῶν ἀσκήσεων, τῆς γυμναστικῆς ὑποδείξεως τὴν λεπτομερεστάτην σπουδὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἐξόχως τιμωμένης καὶ πρὸς τὸν καθόλου δημόσιον βίον συνδεομένης ὡς ὁμομητρίου ἀδελφῆς τῆς μουσικῆς καὶ διὰ ταύτης μὲν καθισταμένων τῶν ψυχῶν σωφρονεστέρων δι' ἐκείνης δὲ ἀποβαίνοντος τοῦ σώματος ὕγιους, καθ' ὅσον αἱ καλλιτέχναι ἔχουσι καθ' ἐκάστην τὰ προτυπὰ των ὑπὸ τὰς εὐνοϊκώτερας τῶν συνθηκῶν, ἐπιδεικνυμένων τῶν σωματικῶν συστροφῶν κατὰ τὸ ἄλμα, τὸν δρόμον, τὴν πάλην καὶ ἀποκαλυπτομένου τοῦ κάλλους τῶν στιγμιαίων κινήσεων καὶ παντὸς τοῦ συμπληροῦντος τὸ εὐχραμον καὶ εὐκόλπον τῆς ἀνθρωπίνης εἰκόνας. Ἀπὸ τῆς ζωτικῆς ταύτης διδασκαλίας ἀπέρρευσαν τὰ θαυμαστικὰ καὶ ἐκπᾶγλου κάλλους ἀγάλματα ἀνδρῶν, γυναικῶν, ἀθλητῶν, ὡς ρυθμικὸς τῶν τάτων διάκοσμος. Ἀλλ' ὁ καλλιτέχνης δὲν ἀνακόπτει τὴν πρὸς τὸ τέλειον καὶ φυσικὸν τεχνικὴν αὐτοῦ ἔφασιν παρακολουθῶν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀναπτυσσομένης εὐκαμψίας καὶ ἀποδίδων ταύτην σὺν τῷ χρόνῳ πιστοτέραν ἐπὶ τοῦ ξύλου τὸ πρῶτον, ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ λίθου, ἀκολούθως ἐπὶ τοῦ μαρμαρίου, ἐπὶ τοῦ ὀρειχάλκου, ἐπὶ τοῦ ἐλεφαντίνου, ἐπὶ τῆς ὀπίτης γῆς, ἐφ' ἣς πλέον ἡ τέχνη ἐκδηλοῖ τὴν λεπτοτέραν αὐτῆς ἐκφάνσιν, ἐπὶ εἰκόνων καὶ κοσμημάτων, ἐπὶ κτερισμάτων καὶ μέχρι τῶν ἀπλῶν πλαγγόνων, τῶν ταναγραίων λεγομένων κοσῶν. Ἐφ' ὅσον προάγεται ἡ τέχνη παρατιοῦσα τὴν ἀπλὴν ὕλην ἀρχαίως μινύουσα τὰ ὀρυκτὰ μετὰ τῶν ὑλῶν τοῦ φυτικού βασιλείου καὶ τὴν ὕλην μετὰ τοῦ λίθου, μεθ' ὃ τὸ στάδιον ἐπαφίεται εἰς τὸν χρωματισμὸν, καθ' ὅσον τὸ βλέμμα μὴ ἀκούμενον ἤδη εἰς τὸν ἀπλοῦν τύπον ἐπικίρτει τὴν ὑπᾶντὴν ἀπόλαυσιν τῆς πολυχρωμίας. Ὅλην αὐτὴν τὴν ὁμαλήν καὶ ἀβίαστον ἐξέλιξιν τῆς καλλιτεχνίας ὁ

*) Συνέχεια καὶ τέλος.